

- *стадія миттєвої корекції*, коли відбувається безпосередня реакція на асиметрії і дисбаланси у результаті своєчасної ідентифікації системних детермінант нерівноважного розвитку, їх імовірних асиметричних ефектів та локалізації ризиків і загроз;
- *стадія резистентності*, що передбачає максимально ефективну протидію та макроекономічну адаптацію системи до впливу різного роду факторів – внутрішніх і зовнішніх подразників; забезпечення її стійкості за допомогою ринкових і адміністративних методів, внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування;
- *стадія виснаження і реструктуризації*, що супроводжується порушенням адаптаційного процесу і зумовлює об'єктивну необхідність вирішення проблем стратегічного характеру, формування достатнього рівня стійкості й економічної безпеки.

Загалом завдання стратегії адаптаційного синдрому в ситуації невизначеності й нерівноважного розвитку – зберегти стійкість економічної системи держави з одночасним пошуком нових альтернатив відновлення нелінійної рівноваги дисипативного типу. У підсумку формується так звана «рефлекторна дуга» внутрішніх механізмів самоорганізації економічної системи держави: від оперативної корекції стохастичних зовнішніх асиметричних шоків і внутрішніх дисбалансів – через тактичні механізми реструктуризації та адаптації щодо глобальних викликів і кон'юнктурних змін у геоекономічному просторі – до стратегічної реструктуризації економічної системи як реакції на фундаментальні протиріччя і глобальні міжсистемні трансформації.

Перелік використаних джерел:

1. Соскін О. І. Роль державного регулювання у формуванні сучасної економічної моделі: зміна імператива в умовах хаосу / О. І. Соскін // Економічний часопис – XXI. – 2013. – № 1-2 (1). – С. 3-6.
2. Пугачова О. Г. Теорія катастроф і біфуркацій: синергетика в економіці / О. Г. Пугачова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file://localhost/C:/Users/1/Desktop/Новая%20папка_друк/Теорія%20катастроф%20і%20біфуркацій.pdf.mht.

Куриляк Максим

Тернопільський національний економічний університет

РОЗГОРТАННЯ ПРОЦЕСІВ ДОБРОВОЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Добровільного об'єднання територіальних громад в Україні стало першим радикальним напрямом проведення реформ з децентралізації. Цей напрям реалізується в рамках «Плану дій Ради Європи для України 2015–2017», в якому одним з пріоритетів визначено «децентралізація та реформа місцевого самоврядування». Він є складовою «Програми Ради Європи «Децентралізація і територіальна консолідація в Україні» та «Програми Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи».

Здійснення заходів щодо добровільного об'єднання територіальних громад було розпочато у грудні 2014 р. Попри складність умов, пов'язаних із анексією Російською Федерацією Автономної Республіки Крим і веденням війни на східних кордонах, завдяки підтримці міжнародною спільнотою Україна спромоглася досягти помітних результатів у частині посилення спроможності місцевого самоврядування. Безпосередній процес реформування розпочався зі зміцнення фінансової автономії та спроможності місцевого самоврядування. З 2015 р. законодавчо було закріплено за місцевими бюджетами стабільні джерела доходів, розширено дохідну базу місцевих бюджетів, запроваджено горизонтальне вирівнювання податкоспроможності територій залежно від рівня надходжень на одного жителя.

Зростання рівня самостійності регіонів в аспектах фінансової децентралізації сприяло значному збільшенню їхніх ресурсів. Якщо у 2014 р. обсяг місцевих бюджетів складав 68,6 млрд. грн., то вже у 2015 році, з початком дії норм, що запровадили фінансову децентралізацію, цей показник склав 98,2 млрд. грн. Ще більшим обсяг місцевих бюджетів став у 2016 році – 146,6 млрд. грн., а у 2017 р. його рівень очікується в межах 170,7 млрд. грн.¹.

Суттєвим результатом державної підтримки розвитку громад стала розбудова їх інфраструктури. У 2014 р. на ці цілі було виділено лише 0,5 млрд. грн. субвенції на соціально-економічний розвиток. Натомість у 2015 р. державна підтримка склала 3,7 млрд. грн., джерелом яких став фонд регіонального розвитку. У 2017 р. фінансування інфраструктурних проєктів подвоїлося і зросло до 7,3 млрд. грн., а у 2017 р. воно має скласти 9 млрд. грн.².

В системі децентралізації владних повноважень добровільне формування територіальних громад набирає особливого сенсу, адже завдяки їм виокремився суб'єкт, який бере на себе повноваження і відповідальність за прийняття і виконання рішень соціально-економічного розвитку на певній території. До того ж, наявність широких можливостей самостійного формування фінансових ресурсів забезпечення розвитку громади стало мотивом добровільного об'єднання громад поза задіяння адміністративних методів. Останнє є надбанням саме українського досвіду в системі децентралізації на відміну від багатьох країн, де вирішувалися аналогічні проблеми у сфері місцевого самоврядування.

Ефективність фінансової мотивації добровільності у створенні територіальних громад підтверджується інформацією Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, згідно з якою в Україні, крім 366 об'єднаних територіальних громад, сформованих у 2015–2016 рр., з початку 2017 р. ще у 40-ка громадах весною відбулися перші місцеві вибори. Водночас, зростає їхня фінансова спроможність. Для порівняння, доходи бюджетів 159 громад, які перейшли з 1 січня 2016 року на прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом, у 2016 році склали більше

¹ 2 роки, 10 місяців і 1 день – стільки часу у вас йдуть реформи. – 2 лютого 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/4165>.

² Там само.

7 млрд. грн. при тому, що у 2015 р., до їх об'єднання, цей показник складав всього 1,1 млрд. грн.¹.

Попри наявні успіхи у створенні об'єднаних територіальних громад на добровільній основі, у подальшому розвитку цих тенденцій є значні резерви. Насамперед, ще не завершений початковий етап, адже не всі села, селища і міста включилися до процесу територіальних об'єднань. Така ситуація ставить на порядок денний питання щодо необхідності розробки заходів, які спроможні забезпечити повсюдність включення всіх громад до пошуку оптимальних рішень у системі місцевого самоврядування.

З іншого боку, мотивація до створення територіальних об'єднань має бути посилена на основі використання нових механізмів, які повинні бути введені шляхом прийняття відповідних законодавчих актів. Серед них фундаментальне значення набуває питання передачі державою до управління об'єднаними територіальними громадами земель, які за їх межами. При цьому, має бути передбачено, що «землі та земельні ділянки державної власності, включені в межі населеного пункту, переходять у власність територіальної громади.

Сохацький Олександр

Тернопільський національний економічний університет

ВІЙСЬКОВІ ВИТРАТИ У БЮДЖЕТАХ КРАЇН СВІТУ: НОВІ РЕАЛІЇ

У другій декаді XXI століття дискусії щодо визначення оптимального розміру військових витрат у країнах світу починають звучати по-іншому. На фоні зменшення військових витрат у країнах ЄС несподіваною загрозою для територіальної цілісності для їхніх нових членів, колишніх республік СРСР виступила Російської Федерація, розв'язавши військовий конфлікт на Сході України та анексувавши Крим. Реальну агресію уже відчуло населення Сирії, місто Алеппо якої жорстоко бомбардували російські літаки.

У різних країнах світу, незалежно від форми правління (президентської, парламентської або змішаної), вибору пріоритетів економічного розвитку (мінімальним державним втручанням у економіку або її лібералізацією) надзвичайно важливим для існування та стабільного розвитку є правильне формування державного бюджету.

Державний бюджет є «серцем» держави, а гроші це «кров», що йде до «серця», щоб потім дати можливість перекачувати її по всьому організму держави для здорового існування як такої. населення. Тобто іншими, словами, це щорічні надходження та видатки, котрі у свою чергу розробляють державні органи для активного впливу на економічні процеси та підвищення його ефективності.

¹ 2 роки, 10 місяців і 1 день – стільки часу у вас йдуть реформи. – 2 лютого 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/4165>.